

Приложение съгласно чл. 17, ал. 2 на ПМС 494/2024 г. за кандидатстване за допълващо финансиране по Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021-2027 г.

Мярка „Внедряване на иновации в МСП на територията на местни инициативни групи (МИГ)“¹

Наименование на мярката²

Мярка: Внедряване на иновации в МСП на територията на местни инициативни групи (МИГ)

1. Описание на мярката (до половин страница)

1.1. Формулира се целта на мярката и какви са очакваните резултати и ползи за територията в изпълнение на мярката.

1.2. Анализ на нуждите и идентифицирани проблеми на територията, свързани с иновационната активност и внедряването на иновации в предприятията (посочват се спрямо обхвата на допустимите дейности за финансиране от програмата, описва се към какви местни специфики/проблеми е насочена мярката, какъв е ефектът от подкрепата за територията на МИГ – реферира се към страница от стратегията).

1.3. Описва се заявеното финансиране по ПКИП в обхвата на кои приоритети и специфични цели попада - принос към специфичните цели на програмата.

1.1. Цел на мярката и очаквани резултати:

Осигуряване на възможности за внедряване на иновации в МСП на територията на МИГ „Стамболово – Кърджали 54“ в тематичните области на ИСИС 2021-2027.

Очаквани резултати за територията на МИГ:

- нарастване на дела на МСП на територията на МИГ „Стамболово – Кърджали 54“, които внедряват продуктови иновации или иновации в бизнес процесите в тематичните области на ИСИС 2021-2027, в резултат на което се очаква да се повиши иновационния им капацитет и конкурентоспособност;
- създаване на условия за въвеждане в МСП на територията на МИГ „Стамболово – Кърджали 54“ на интелигентни и ориентирани към новите технологии решения.

Очакваният принос от изпълнението на мярката е повишаване на иновационната активност на предприятията. **Основният ефект от изпълнението на подобен вид проекти на територията на МИГ** е създаването на условия за въвеждане в

1 При идентифицирани потребности за допълващо финансиране по ПКИП МИГ може да включи посочената мярка в Приложението съгласно чл. 17, ал. 2 на ПМС № 494/2024 г.

2 При описване на параметрите на мярката, моля, посочете глава, раздел, точка, страница от анализа/ите, както и относимите текстове в стратегията за местно развитие (където е приложимо).

предприятията на интелигентни и ориентирани към новите технологии решения, както и на устойчиви и адаптирани към новите тенденции на развитие на икономиката производства.

Изпълнението на проекти по мярката ще допринесе за постигане на **Стратегическа цел 1 на СВОМР на МИГ „Стамболово – Кърджали 54“ - „Подобряване на конкурентоспособността на местната икономика“, Приоритет 2 „Развитие на неземеделския сектор и иновациите“**, чрез увеличаване на дела на МСП, прилагачи продуктови и процесни иновации; Въвеждане на интелигентни и ресурсно ефективни решения на местно ниво; Повишаване на пазарната устойчивост на предприятията; Стимулиране на растеж и нови работни места в преработващата промишленост и други ключови сектори.

Изпълнението на мярката ще има принос и към следните цели на подхода ВОМР:

- Подкрепа за въвеждането на иновации;
- Засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на въвеждането на модерни технологии чрез подкрепа за иновации в предприятията и насърчаване на прехода към кръгова икономика чрез подкрепа за инвестиции в предприятията с цел подобряване на ресурсната ефективност.

1.2. Анализ на нуждите и идентифицирани проблеми на територията, свързани с иновационната активност и внедряването на иновации в предприятията:

Местни специфики, нужди и идентифицирани проблеми на територията, свързани с иновационната активност и внедряването на иновации в предприятията

В икономическо отношение територията на МИГ се развива през годините като селскостопанско-промишлен район. В сектор индустрия се развиват: преработващата промишленост, винопроизводството, мебелното производство, сладкарската промишленост, хлебопроизводството, по-строителството, добивната, консервната и шивашката промишленост.

Добавената стойност по факторни разходи представлява разликата между стойността на крайната продукция и преките разходи за производството ѝ. Този показател се ползва се за **оценка на номиналния размер на стопанската активност в общините, най-вече поради липсата на обхванет индикатор като брутен вътрешен продукт на ниво община.**

Чрез показателя можем да измерим **темпа на растеж на предприятията** в периода 2017-2023 г. по сектори. Община Кърджали бележи стабилен растеж: от 412.5 млн. лв. през 2019 г. до 622.7 млн. лв. през 2023 г. (+51% за 5 години). Община Стамболово има ниска, но положителна динамика, със спад в периода 2019–2021, последван от растеж през 2022–2023. Ръстът между 2021 и 2023 е +46%.

Добавена стойност по факторни разходи на човек на населението представлява добавената стойност по факторни разходи в общината, разделена на средногодишното население на общината. На общинско ниво индикаторът **позволява директно сравняване на равнището на стопанско развитие** между отделните единици, без да се отчитат разликите, породени от размера на населението.

Община **Кърджали** има постоянен ръст — от 5943 лв. до 9758 лв. на човек (+64%).

Община **Стамболово** преживява **спад** в стойността на човек до 2021 г. (вероятно поради демографски или икономически фактори), но след това се възстановява до 2469 лв. (+55% спрямо 2021 г.).

И двете общини бележат **икономически растеж** през 2022–2023 г. Община Стамболово показва **по-ниска добавена стойност**, което вероятно се дължи на слаба индустриализация, липса на преработка и ниска производителност в сектора.

Преработващата промишленост е основен икономически двигател на територията на община Кърджали. Макар и с лек спад – от 56.1% до 50.3% от общата добавена стойност, остава доминиращ сектор за разглеждания период. Делът на преработващата промишленост на община Стамболово силно нараства – от 5.9% (2019) до 20.6% (2023), което показва развиваща се индустриална база, макар и още в начален етап.

Делът на ИКТ и далекосъобщения на територията на община Кърджали отбелязват постепенно покачване – от 0.8% до 1.5%, което сигнализира бавен, но положителен напредък към дигитализация.

Община Кърджали отбелязва значителен ръст по показателя произведена продукция на нефинансовите предприятия – от 1.13 млрд. лв. на 1.6 млрд. лв. (увеличение с над 40%). На територията на община Стамболово този показател се увеличава от 27 млн. лв. на 43.46 млн. лв., което е ~60% ръст – положителна динамика при малка база. Произведената продукция на човек от населението в община Кърджали се увеличава от 16,347 лв. на 25,050 лв., което е сериозен растеж в производителността на труда. В община Стамболово този показател се увеличава от 4633 лв. до 7332 лв., което е доста голям напредък. Нетни приходи от продажби на територията на община Кърджали бележат значително увеличение от 1.396 млрд. лв. до 2.124 млрд. лв. (~52%), а на територията на община Стамболово увеличението е по-ограничено – от 38 млн. лв. на 49 млн. лв. (~29%).

Община Кърджали е икономически лидер в региона, има наличие на силна индустриална база. Отбелязва умерен растеж в ИКТ сектора. Производителността и доходите на човек от населението са високи. Икономиката на Община Стамболово е в преход. Отбелязва се значително изоставане по всички ключови показатели. Преработващата промишленост набира скорост и е потенциален двигател за растеж. Липса на дигитален сектор.

Община Кърджали отбелязва устойчив и стабилен ръст след 2020 г., над 50% увеличение спрямо 2019 г. Приходите от износ на човек от населението в Община Кърджали се увеличават от около 9,400 лв./човек през 2019 до приблизително 15,700 лв./човек през 2023 г. или ръст с 62.9% за пет години. На територията на община Стамболово този показател бележи постепенен спад: от 1,677 лв./човек (2019) до 1,506 лв./човек (2022) или намаление с 10.2%. Делът на износа в общите приходи на нефинансовите предприятия на територията на община Кърджали е относително стабилен около 47–48% през целия период. Това показва, че износьт е основна и устойчива част от икономиката на общината.

Данните за община Стамболово показват спад по този показател делът на износа пада от 26% (2019) до 17.9% (2022). Това показва, че износьт заема все по-малък дял в икономиката на нефинансовите предприятия в общината.

На територията на 54-те села от община Кърджали има над два пъти повече (139) нефинансови предприятия, спрямо община Стамболово (61), които не включват

сектори „Селско, горско и рибно стопанство“ и „Държавно управление“, развиващи дейност към м. април 2024 г. Сектори „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“ и „Транспорт, складиране и пощи“ са най-силно представените сектори на територията на МИГ, като по този начин се явяват водещи икономически двигатели, особено в селата от община Кърджали. На трето място се нарежда сектор Образование, той отново доминира в селата от територията на община Кърджали, вероятно поради по-голямото население и достъп до училища. Преработващата промишленост на територията на МИГ е слабо представена – общо 14 нефинансови предприятия, което е 7% от общия брой предприятия на територията на МИГ (с изкл. на предприятията в сектори „Селско, горско и рибно стопанство“ и „Държавно управление“). В община Стамболово има значително по-малко предприятия/обекти във всички сектори, което е индикация за по-малка икономическа активност, население или инфраструктура. **Недостатъчно развитие на преработваща промишленост**, енергетика и услуги, ограничава икономическото разнообразие.

На територията на община Стамболово има сравнително висок дял на "други дейности", което е индикация за значимо участие на нестопански организации или гъвкави форми на заетост.

По данни на НСИ броят на предприятията се увеличава значително от 150 (2020-2021) до 280 през 2023 г. Ръстът е над 86% за четири години, което показва интерес към развитие на бизнеса. **Приходите** растат стабилно: +12% от 2020 до 2021г.; +19% от 2021 до 2022г. и -2.5% спад през 2023 (възможен ефект от външни икономически условия). **Разходите** следват сходен темп, което означава, че маржовете вероятно са стабилни. Заетите нарастват от 425 на 591 (за 4 години). ДМА отбелязва колебания, но стабилни стойности между 31 800 и 33 300 хил. лв. Съотношението ДМА/приходи показва капиталовата интензивност:

Малките фирми са значително по-ефективни на единица — по-висока производителност и рентабилност към 2020 г. Приходите на микрофирмите нарастват значително от 18 423 хил. лева през 2020 г. до 43 023 хил. лева през 2023 г. Разходите за дейността следват подобна тенденция на увеличение от 15834 (2020) до 38773 (2023). ДМА бележат ръст от 21 866 през 2020 г. до 23217 през 2023 г. или ръст с 1351 лв.

(1. СВОМР, т.3.1; 2. Социално-икономическо проучване и анализ на състоянието на територията на МИГ – Приложение 2.2 към СВОМР, част IV. Икономическо развитие на територията по сектори). Сред основните проблеми на икономическото развитие на територията на МИГ са повишаване на пазарните изисквания с навлизането на съвременните технологии и необходимостта от модернизация на производствените мощности, за чието решение следва да се предприемат комплексни мерки, като сред основните е създаването на условия за ускоряване растежа на местната икономика, за което ще допринесе повишаване на конкурентоспособността на съществуващите МСП, чрез въвеждане на иновации.

Инвестиционната активност на предприятията на територията на двете общини се подобрява в периода 2019 – 2023 г.

По данни на НСИ **разходите за придобиване на ДМА** на територията на община Стамболово се увеличават (от 3.4 млн. лв. през 2019 г. до 6.8 млн. лв. през 2023 г.). Данните на територията на община Кърджали също показват увеличение в разходите за придобиване на ДМА. Най-високи стойности се отчитат през 2023 г. – 142.6 млн. лв. за сравнение през 2019г. тези стойност са на половина – 70.9 млн. лв. Общия размер на

разходите за ДМА за периода 2019-2023 г. на територията на община Кърджали е 544.8 млн. лв., а на територията на община Стамболово - 21.2 млн. лв.

Община Кърджали отбелязва **ръст в ПЧИ** за периода 2019-2023 г. - от 140.2 млн. евро през 2019 г. (2,020 евро на човек) до 181.5 млн. евро (2,844 евро на човек) през 2023 г. Общият ръст за периода е с 41.3 млн. евро или увеличение с 29.46%. Няма данни за ПЧИ на територията на община Стамболово.

Проучванията за целите на разработване на СВОМР показват значителен потенциал и интерес от МСП за реализация на проекти по ПКИП 2021 – 2027 г., основаващ се на капацитета на МСП за изпълнение на проекти, включително за иновации. Капацитетът на МСП на територията на МИГ се обуславя от **изпълнените 10 проекта по ОПИК 2014 – 2020 г., на обща стойност 3,173,865.57 лв., от които БФП ,777,364.97 лв. и 1,396,500.60 лв. собствено финансиране от бенефициентите, което показва и висок финансов капацитет. В процес на изпълнение е проект за **внедряване на иновации по програма "Конкурентоспособност и иновации в предприятията" 2021-2027 г. на обща стойност 1 171 000 лв., БФП - 500 000 лв. и 671 000 – собствено финансиране. Разпределение на изпълнените проекти по области:****

Вид проект	Обща стойност	БФП	Собствено съфинансиране	Брой проекти
Преодоляване недостига на средства и липсата на ликвидност, настъпили в резултат от епидемичния взрив от COVID-19	41,595.92	41,595.92	0.00	5
Подкрепа за МСП, извършващи автобусни превози, за преодоляване на икономическите последици от пандемията COVID-19	16,367.65	16,367.65	0.00	2
Подобряване на производствения капацитет в МСП	314,602.00	220,221.40	94,380.60	1
Изграждане на ново иновационно производство	1,630,300.00	999,180.00	631,120.00	1
Внедряване на иновации по Програма "Конкурентоспособност и иновации в предприятията" 2021-2027 г.	1,171,000.00	500,000.00	671,000.00	1
Общо:	3,173,865.57	1,777,364.97	1,396,500.60	10

В резултат от тези данни, може да се направи заключението, че предприятията в региона демонстрират стремеж към устойчиво развитие, адаптация към пазарните условия и прилагане на иновативни решения, което е предпоставка за повишаване на конкурентоспособността на местната икономика.

Важно е да се отбележи и че стимулирането на иновационната активност чрез допълващо финансиране от ПКИП би могло да се съчетае с мерки за наемане на уязвими групи безработни или неактивни лица, в т.ч. осигуряване на субсидирана заетост, ако бизнесът е готов да участва с менторство, стажуване и адаптиране на работни места за уязвими групи, чрез предвидените мерки по допълващо финансиране по Програмата за развитие на човешките ресурси.

В обобщение може да се каже, че се наблюдават следните местни специфики, нужди и проблеми, които влияят негативно върху иновационния потенциал на местните предприятия и които ще се адресират чрез подкрепата на ПК ИП:

- Сред основните проблеми на икономическото развитие на територията на МИГ са повишаване на пазарните изисквания с навлизането на съвременните технологии и необходимостта от модернизация на производствените мощности, за чието решение следва да се предприемат комплексни мерки, като сред основните е създаването на условия за ускоряване растежа на местната икономика, за което ще допринесе повишаване на конкурентоспособността на съществуващите МСП, чрез въвеждане на иновации.
- Необходимост от подобряване и развитие на производствената база, въвеждане на нови високотехнологични и иновативни производства с висока добавена стойност и експортен потенциал в местната икономика.
- Необходимост от модернизация и въвеждане на иновации в индустрията в сектора на нефинансовите предприятия.
- Потребност от подобряване и развитие на производствената база, въвеждане на нови високотехнологични и иновативни производства с висока добавена стойност и експортен потенциал в местната икономика.
- Потребност от по-активно развитие и модернизиране на преработващите предприятия.

Раздел II., т.4, подточка 4.4. от Приложение 2.1. Проучване и анализ на заинтересованите страни на територията на МИГ към СВ ОМР и Социално-икономическо проучване и анализ на състоянието на територията на МИГ – Приложение 2.2 към СВ ОМР, част IV. Икономическо развитие на територията по сектори.

1.3. Заявеното финансиране по ПК ИП попада в обхвата на следните приоритети и специфични цели на ПК ИП - принос към специфичните цели на програмата:

- **Приоритет 1** „Иновации и растеж“ на ПК ИП, специфична цел RSO1.1. Развитие и засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на внедряването на модерни технологии (ЕФРР)
- **Приоритет 2** „Кръгова икономика“, специфична цел RSO2.6 Насърчаване на прехода към кръгова и основаваща се на ефективно използване на ресурсите икономика (ЕФРР)

Принос към специфичните цели на програмата:

Проектите по мярката ще оказват пряко въздействие върху иновационния и технологичния капацитет на предприятията на територията на МИГ чрез:

- Внедряване на продуктови и процесни иновации, включително автоматизация на производството, дигитализация и внедряване на ИТ системи;
- Подобряване на достъпа на МСП до иновативни технологии и ноу-хау;
- Повишаване на взаимодействието между МСП и научноизследователски институции или доставчици на технологии, чрез прилагане на готови иновации

на територията на МИГ;

- Създаване на устойчива икономическа среда за привличане и задържане на кадри в ключови сектори чрез внедряване на технологии, повишаващи производителността и качеството на труда.

Мярката предоставя възможност за въвеждане на зелени и ресурсно ефективни решения в производствени и логистични процеси, които имат висок потенциал за оптимизация на ресурсите, конкретният принос включва:

- Подкрепа за инвестиции, свързани с намаляване на енергийната и материалната интензивност на предприятията (ново оборудване, енергоспестяващи технологии, софтуер за управление на ресурси);
- Създаване на условия за внедряване на практики за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на материали в производствения цикъл;
- Насърчаване на екологични иновации и устойчиви бизнес модели – включително услуги, свързани с удължаване на жизнения цикъл на продукти, споделена икономика и екодизайн;
- Намаляване на въглеродния отпечатък на местните предприятия чрез дигитални трансформации и автоматизирано управление на процеси и доставки.

В контекста на сравнително остарялото оборудване на предприятията в МИГ (идентифицирано в анализа на ДМА и инвестиционната активност), подкрепата за кръгови решения ще доведе до устойчиви ползи за околната среда и повишаване на ресурсната ефективност.

Заявеното финансиране ще бъде насочено към подкрепа за внедряване на нови технологии и иновации в предприятията на територията на МИГ, като това ще помогне за повишаване на тяхната производителност, устойчивост и конкурентоспособност на пазара. Мярката ще се фокусира върху нови продукти, процеси или услуги, които отговарят на специфичните нужди на местния пазар.

Заявеното финансиране ще бъде използвано за внедряване на иновации, които ще подобрят екологичната ефективност и устойчивост на МСП. Това включва използването на нови технологии и процеси за намаляване на отпадъците, енергийна ефективност и използване на възобновяеми източници на енергия.

Очаквани ползи и ефект от подкрепата за територията на МИГ:

Реализацията на проекти по мярката ще има следните по-важни ползи за територията на МИГ:

- Подобряване на иновационната способност и адаптивност на предприятията към глобални и секторни предизвикателства;
- Повишаване на конкурентоспособността, производителността и добавената стойност в местната икономика;
- Запазване и разкриване на нови работни места, особено за млади хора;
- По-добро използване на териториалния потенциал и икономическа инфраструктура

Очакваните ефекти от изпълнението на мярката включват:

- Подпомагане на двойния (зелен и дигитален) преход на МСП;
- Повишаване конкурентоспособността чрез иновации и ефективност на

ресурсите;

Създаване на условия за висока добавена стойност и екологична устойчивост на икономиката на територията на МИГ и принос към преодоляване на демографските проблеми.

2. Допустими дейности, конкретно необходими за реализация на мярката *(следва да съответстват на дейностите, описани в Указанията)*

Проектите по линия на допълващото финансиране по ПКИП следва да осигуряват възможности за внедряване на иновации в МСП, попадащи в някоя от петте тематични области на ИСИС 2021-2027. За целта е предвидено да бъдат допустими за подкрепа следните дейности:

- **Дейност 1.** Внедряване на продуктова иновация (стока или услуга) или иновация в бизнес процесите посредством придобиване на машини, съоръжения и оборудване, представляващи дълготрайни материални активи (ДМА).
- **Дейност 2.** Внедряване на продуктова иновация (стока или услуга) или иновация в бизнес процесите посредством придобиване на специализиран софтуер (вкл. разработване), патенти, лицензи, „ноу хау“ и др., представляващи дълготрайни нематериални активи (ДНА).

Проектните предложения ще може да включват една или и двете допустими дейности. УО си запазва правото да включи и други допълнителни дейности, които са пряко свързани с процеса по внедряване на иновации.

В края на изпълнението на проектите следва да е налице внедрена в предприятието **продуктова иновация (стока или услуга) или иновация в бизнес процесите**, насочена към производство на стоки и предоставяне на услуги.

Предвидена е подкрепа за внедряване на иновации в предприятията чрез въвеждане на продуктова иновация или иновация в бизнес процесите в тематичните области на стратегията за интелигентна специализация: “Информатика и ИКТ”; “Мехатроника и микроелектроника”; “Индустрии за здравословен живот, биоикономика и биотехнологии”; “Нови технологии в креативни и рекреативни индустрии” и “Чисти технологии, кръгова и нисковъглеродна икономика” на ИСИС 2021-2027.

Важно! При изпълнение на дейностите следва да се спазват хоризонталните принципи, заложи в чл. 9 на Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета:

- зачитането на основните права и спазването на Хартата на основните права на Европейския съюз ;
- равенството между мъжете и жените, интегрирането на принципа на равенство между половете и отчитането на социалните аспекти на пола;
- недопускане на всякаква дискриминация, основана на пол, расов или етнически произход, религия или вероизповедание, увреждане, възраст или сексуална ориентация;
- достъпност за хората с увреждания (вкл. спазване правата и принципите, залегнали в Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания);
- целта за насърчаване на устойчивото развитие, посочена в член 11 от ДФЕС, като се

отчитат целите на ООН за устойчиво развитие, Парижкото споразумение и принципа за „ненанасяне на значителни вреди“.

В съответствие с допустимите дейности се определят допустимите разходи на база на изискванията на глава 5, раздел I от ЗУСЕФСУ, разпоредбите на Регламент № 2018/1046, Регламент (ЕС) 2021/1057, Регламент (ЕС) 2021/1060 и приложимото национално законодателство за финансовата рамка 2021 – 2027.

3. Допустими целеви групи, към които ще бъде насочено допълващото финансиране по ПКИП *(посочват се заинтересованите целеви групи на територията на МИГ).*

Допустимите целеви групи са МСП, съгласно Закона за малките и средни предприятия от територията на МИГ „Стамболово – Кърджали 54“.

Допустимите кандидати следва да имат адресна регистрация, да извършват дейността си и да са заявили подкрепа за дейности, осъществявани на територията на МИГ „Стамболово – Кърджали 54“. Кандидатите могат да развиват дейност в различни сектори на икономиката и трябва да отговарят на условията за бенефициент, определени в Закона за управление на средствата от европейските фондове при споделено управление и в приложимата подзаконова нормативна уредба. В рамките на процедурата за подбор на проекти ще има включени и допълнителни изисквания, с които МСП ще следва да се съобразят.

С цел избягване на припокриването на интервенции между ПКИП и Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони 2023-2027 (СПРЗСР) по линия на допълващото финансиране на ПКИП няма да могат да получават подкрепа кандидати, които са:

- ✓ предприятия, кандидатстващи за финансиране на дейности за преработка и/или маркетинг на горски продукти.
- ✓ микропредприятия по смисъла на чл. 3-4 от ЗМСП, които имат седалище или клон със седалище на територията на селски район, и са заявили за подпомагане дейности по проекта, които ще се осъществяват в община на територията на селските райони в Република България. Списък на общините в обхвата на селските райони на Република България е посочен в Приложение № 2 към чл. 3, ал. 1, т. 3 на ПМС № 23/2023.
- ✓ предприятия, кандидатстващи за финансиране на икономически дейности, които съгласно КИД-2008 на НСИ попадат в сектор С - раздел 10 „Производство на хранителни продукти“ и раздел 11 „Производство на напитки“ и допустими за подпомагане по СПРЗСР.

Предприятия, кандидатстващи за финансиране на дейности, попадащи в обхвата на сектор риболов и сектора на рибарството и аквакултурите, които са целева група за подкрепа по Програмата за морско дело, рибарство и аквакултури 2021-2027 г. (ПМДРА).

4. Размер на заявеното финансиране от МИГ и разпределение на средствата по приоритети/специфични цели *(посочва се: общият бюджет на мярката; разпределението на средствата по приоритети).*

4.1. Общ бюджет на мярката: 554 459 лева

4.2. Разпределение на средствата по приоритети:

Приоритет 1. Иновации и растеж 277 229.50 лева

Приоритет 2. Кръгова икономика 277 229.50 лева